

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка

Філософський факультет
Кафедра теорії та історії політичної науки

Іленьків Галина Василівна
Методичні рекомендації та матеріали для вивчення
навчальної дисципліни

«Політичні міфи та символи»

для студентів четвертого року навчання спеціальності 052 «Політологія»
освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» (денна форма навчання)

Львів 2022

Затверджено на засіданні кафедри теорії та історії політичної науки
Протокол №12 від 28. 06. 2022 року

Схвалено Вченою радою філософського факультету
Протокол №271/7 від 26. 08. 2022 року

ЗМІСТ

1. Вступ. Опис навчальної дисципліни	3
2. Мета та завдання, компетентності та результати навчальної дисципліни	4
3. Семестровий план і структура навчальної дисципліни.....	5
4. Основна та додаткова література навчальної дисципліни	6
5. Теми та зміст лекційних занять навчальної дисципліни.....	7
6. Теми та зміст семінарських/практичних занять навчальної дисципліни. Література.....	12
7. Завдання для самостійної роботи з навчальної дисципліни	21
8. Кредитно-модульна система оцінювання знань студентів	21
9. Розподіл балів, що присвоюється студентам	22
10. Контрольні питання для підсумкового контролю (заліку)	22

1. Вступ. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Навчальна дисципліна «Політичні міфи та символи» є вибірковою дисципліною першого (бакалаврського рівня) вищої освіти з спеціальності 052 «Політологія» для освітньої програми «Політологія»
	Спеціальність 052 «Політологія»	
Модулів – 1		<i>Рік підготовки:</i>
Змістових модулів – 1		4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – немає		<i>Семестр</i>
Загальна кількість годин – 90		8-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 2,9	Освітньо-кваліфікаційний рівень: перший (бакалаврський)	<i>Лекції</i>
		26 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>
		26 год.
		<i>Лабораторні</i>
		0 год.
		<i>Самостійна робота</i>
		38 год.
<i>Індивідуальні завдання: 0 год.</i>		
<i>Вид контролю: залік</i>		

2. Мета та завдання, компетентності та результати навчальної дисципліни

Дисципліна «Політичні міфи та символи» належить до переліку дисциплін вільного вибору студента. Вона забезпечує особистісний і професійний розвиток студента та спрямована на формування ефективного теоретичного рівня застосування методів семіотики для дослідження політичної реальності. У межах даного курсу вивчаються знаки та знакові системи як основа комунікації. Особлива увага приділяється природі політичних символів як одиниць здійснення політичної комунікації та ключових елементів політичної культури будь-якого суспільства.

Програма навчальної дисципліни «Політичні міфи та символи» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності «Політологія». Предметом вивчення навчальної дисципліни є політичний міф як символічна форма політики та його трансформації в сучасному медіа-середовищі. В запропонованому курсі міф розглядається у філософсько-політичному аспекті, передусім, як символічна форма культури, яка певним чином структурує політичне життя, інтегрує смисли, задаючи парадигми людській діяльності. Курс присвячений розгляду основних етапів теоретичного осмислення міфу, систематизації та критичному аналізу провідних концепцій міфу від античності до постмодерного дискурсу, висвітлюються структура та функції міфів, особлива увага приділяється аналізу історичних трансформацій міфу та виявленню міфологічних нарацій у сучасній культурі (у ЗМІ, політиці, ідеології, кінематографі, відеоіграх, літературі та мистецтві тощо).

Метою викладання навчальної дисципліни «Політичні міфи та символи» - дати знання щодо природи знаків та знакових систем, їх ролі у політичній комунікації, поглибити знання про політичні символи як елемент політичної культури.

У результаті успішного проходження курсу студент набуде:

Спеціальні (фахові) компетентності:

- Розуміння філософських, правових, соціокультурних та економічних основ політичного життя.
- Розуміння теоретичних основ інтерпретації феноменів політичної еліти та лідерства, концепцій політичної поведінки та культури.
- Знання та розуміння принципів аналізу політичної комунікації, її видів та форм, здатність застосувати на практиці комунікативні технології в політичній сфері.

Програмні результати навчання:

- Встановлювати логічні зв'язки та аналізувати взаємозалежність між соціокультурними особливостями суспільства та розвитком його політичної системи.
- Аналізувати основні напрямки та принципи розвитку політичних ідей, концептів та теорій, їх місця в загальній філософсько-науковій структурі політичного знання.
- Аналізувати сучасні соціокультурні процеси та їх вплив на розвиток національних політичних систем та міжнародної системи.

3. Семестровий план і структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	у тому числі				
		л.	п./с.	лаб.	інд.	ср.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1						
<i>Тема 1. Політична культура як знакова система</i>	7	2	2	-	-	3
<i>Тема 2. Знаки політичної елітарності.</i>	7	2	2	-	-	3
<i>Тема 3. Знаки політичного лідерства.</i>	7	2	2	-	-	3
<i>Тема 4. Державна символіка.</i>	7	2	2	-	-	3
<i>Тема 5. Семіотика імперії.</i>	7	2	2	-	-	3
<i>Тема 6. Семіотика національної державності.</i>	7	2	2	-	-	3
<i>Тема 7. Знаки політичної опозиційності.</i>	7	2	2	-	-	3
<i>Тема 8. Знаки політичної толерантності.</i>	7	2	2	-	-	3
<i>Тема 9. Символічне супроводження політичного конфлікту</i>	7	2	2	-	-	3
<i>Тема 10. Семіотика революціонізму.</i>	7	2	2	-	-	3
<i>Тема 11. Семіотика реформаторства.</i>	7	2	2	-	-	3
<i>Тема 12. Знакове вираження громадянської позиції.</i>	7	2	2	-	-	3
<i>Тема 13. Семіотична інтерпретація ідеології.</i>	6	2	2	-	-	2
РАЗОМ	90	26	26	-	-	38

4. Основна та додаткова література навчальної дисципліни

Основна література:

1. Семіотика права // Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. – Харків : Право, 2017. – Т. 2 : Філософія права. – С. 763–765.
2. Бодріяр Ж. Символічний обмін і смерть. – Л., 2004. – С. 42–76.
3. Гадамер Г.-Г. Актуальність прекрасного // Гадамер Г.-Г. Герменевтика і поетика. К., 2001. – С. 78-86.
4. Грабович Г. Тексти і маски / Г. Грабович. – К., 2005. – 277-298.
5. Ділі Дж. Основи семіотики / Дж. Ділі. – Львів, 2000.
6. Зонтаг С. Про фотографію / С. Зонтаг. – К., 2002. – 189 с.
7. Павлюк Л. Знак, символ, міф у масрвій комунікації / Л. Павлюк. – Львів, 2006. – 120 с.
8. Речицький В. Символічна реальність і право / В. Речицький. – Львів : ВНТЛ–Класика, 2006. – 732 с.
9. Романенко Ю. В. Образи смислоутворюючих чинників у функціонуванні соціальних систем : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра соц. наук : спец. 22.00.01 «Теорія та історія соціології» / Ю. В. Романенко. – Київ, 2006. – 44 с
10. Чантурія А. В. Семіотичні аспекти дослідження соціальної реальності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філос. наук : спец. 09.00.03 «Соціальна філософія та філософія історії» / А. В. Чантурія. – Київ, 2006. – 20 с
11. Соссюр Ф. Курс загальної лінгвістики / Ф. де Соссюр. – К., 1998. – 228 с.
12. Berger A. Sings in Contemporary Culture: An Introduction to Semiotics / A. Berger. – Sheffield Publishing Company, 2009. – 126 p.
13. Semiotics: An Introductory Anthology. – London: Hutchinson, 2006. – 184 p.

Додаткова література:

1. Jackson B. S. Making Sense in Law: Linguistic, Psychological and Semiotic Perspectives / B. S. Jackson. – Liverpool, UK : Deborah Charles Publications, 1995. – 516 p.
2. Jackson B. S. Semiotics and Legal Theory / B. S. Jackson. – London : Routledge & Kegan Paul, 1985. – 238 p.
3. Kevelson R. The law as a system of signs / R. Kevelson. – N. Y. ; London : Plenum Press, 1988. – 331 p.
4. Verenich V. Semiotic models of legal argumentation / V. Verenich. – Tartu : University of Tartu Press, 2014. – 249 p.

Інтернет-ресурси:

1. https://www.academia.edu/7798928/Political_Semiotics
2. <https://semio2014.org/en/an-outline-for-a-theory-of-political-semiotics>
3. <https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/sem-2018-0097/html>

5. Теми та зміст лекційних занять навчальної дисципліни

Тема 1: Політична культура як знакова система.

Особливості політико-культурних практик. Причини високого рівня формалізації політико-культурних комунікацій. Політична мова та політичний текст. Політична практика як текст. Предмет та метод семіології (основні концептуальні підходи). Особливості лінгвістичного та політологічного ракурсів семіологічних досліджень. Необхідність політологічної специфікації понять «знак» та «символ» з урахуванням особливостей динаміки політико-культурних процесів. Семіотика знака та семіотика мови як знакової системи. Умови перетворення «знака» на «символ».

Значення специфіки політичного символу для відокремлення політико-культурних практик загальному культурному просторі. Виявлення у трансформаціях знакових систем творчого потенціалу політики. Відображення вектор розвитку культурних процесів в ієрархії символів. Знаковий аспект політичних міфів та ритуалів. Позиціонування політичної перспективи за допомогою знака.

Основні поняття: політична культура, знакова система, семіотика, знак, символ, семіологія, текст, контекст.

Тема 2: Знаки політичної елітарності.

Сучасні політологічні дискусії про сутність та критерії елітарності. Елітарність як текст, що прочитується суспільством. Знакова основа побудови ієрархії політичних еліт. Походження знакових показників елітарності. Перші дослідження систематизації знакових виразів приналежності людини до еліти в епічних текстах, релігійної та похоронної ритуалістики. Позначення елітарності у вигляді спеціальних господарських практик. Війна та зброя.

Елітарний етикет. Знаковий бік «бенкету», «салону», «полювання». Знаки елітарності у шлюбно-сімейних стосунках. Грамотність, неграмотність та елітарність у різних системах політичної культури. Елітарні мови. Механізми міжпоколінської та просторової трансляції знаків елітарності.

Основні поняття: політична елітарність, символічність, міфологічність, знаки елітарності, природа елітарності, символи елітарності.

Тема 3. Знаки політичного лідерства.

Лідер як універсальний знаковий вираз політичності стану соціальної системи. Визначальна роль символів у громадському позиціонуванні політичного лідерства. Взаємодія знакових висловів традиціоналізму та політичності. Знакове висловлювання претензії на сакральність лідерства. Знакові висловлювання політичної мудрості, політичної компетентності та ефективності.

Причини мілітаризації знакового забезпечення лідерства. Передумови «вестернізації» символів лідерства у сучасній політиці. Відмінність у порядках зв'язку традиційних та «вестернізованих» знакових виразів лідерства як реакція на глобалізаційні процеси.

Основні поняття: політичне лідерство, семіотика політичного лідерства, символи лідера, міфологія лідера, міф харизматичного лідера.

Тема 4. Державна символіка.

Вузьке та широке визначення поняття «державна символіка». Джерела потреби у позначенні державного початку у політиці та інших сферах. "державного суверенітету". Державний герб та державний символ. Державний прапор. Державний Гімн. Символічна функція історичних артефактів. Знакова функція національної нормотворчості та символічні процедури нормотворення. Знайомість Конституції.

Знаковість державної ідеології («офіційна ідеологія»). Символічна функція «офіційної науки» та «офіційної культури». Символічні аспекти громадянства та громадянської лояльності державної влади. Символіка "державного свята". Символіка «державної служби». Символіка соціального стану.

Основні поняття: символи держави, символічність державної влади, держава-символ, гімн, стяг.

Тема 5. Семіотика імперії.

Залежність низки «символів імперської» від концептуалізації поняття «імперія». Передумови посилення знакового початку «текстах» імперської культури. Формування в мультикультурному імперському просторі специфічної семантики знаків імперськості. Особливості семантики імперських Герба, Прапора та Гімну. Особливості використання історичних артефактів у імперській символіці.

Знакова складова поведінки імперської бюрократії та імперської нормотворчості. Знакове вираження імперських ідеологічних імперативів в адмініструванні (ставлення до «підданих», іногородців). Знакове вираження «імперського потенціалу» у геополітиці («Велика шахівниця»). Акцент на знаковій стороні імперської політики у понятті «імперіалізм».

Основні поняття: політична сила, могутність, символіка імперії, імперіалістська міфотворчість, імперіалістичний символізм.

Тема 6. Семіотика національної державності.

Залежність визначення низки знакових висловів національно-державного принципу організації політичного простору визначення поняття «нація». Знаковість етнічності. Знаковість мови. Знаковість звичайних практик. Знаковість конфесійної власності.

Знаковість «історичної пам'яті» та «регіональної ідентичності» соціальних груп. Знакові форми ксенофобії.

Знакове вираження «національно-державного інтересу» у внутрішній та зовнішній політиці. Боротьба із символами «національного приниження» як інструмент політичної консолідації та позиціонування суверенних намірів у внутрішній та зовнішній політиці. Особливості функціонування історичної державної символіки за умов сучасного демократичного процесу.

Основні поняття: національна держава, семіотика, символічна складова державності, символи націоналізму.

Тема 7. Знак політичної опозиційності.

Семантика поняття «опозиція»: політико-філософський та практично-функціональний зміст. "Опозиційність" у структурі симулятивних політичних практик. Знак опозиційності як заміщення сенсу опозиційності та концентрований вираз цього сенсу. Вплив культурної традиції формування знакового ряду опозиційності в політиці. Структурні та смислові зв'язки символів володіння політичною владою та знаків опозиційності. Історичні та сучасні трансформації знаків опозиційності на знаки політичної елітарності та на знаки володіння державною владою.

Особливості знакових висловів політичної позиції у демократичній системі. Знаковий характер нормотворчих ініціатив щодо формування простору дії опозиції у демократичному процесі. Знакові форми демонстрації легальності та конструктивності політичної опозиційності. Історичні та сучасні особливості демонстрації маргінальної опозиційності. Європейський семіотичний досвід політичної опозиційності як один із чинників сучасної кризи ліберальної політики.

Основні поняття: політична опозиція, символізм політичного спротиву, опозиційні символи, символи опозиційності, семіотика спротиву.

Тема 8. Знаки політичної толерантності.

Проблема «реальної» і «уявної» (формальної та неформальної) толерантності у сучасній політичній науці та практичній політиці. Структурні та змістовні особливості знакового ряду сучасної ліберально-демократичної толерантності.

Вплив глобалізаційних процесів, масових міграцій населення, етноконфесійних конфліктів на ієрархію знаків політичної толерантності. Ризики актуалізації знакових форм прояву політичної толерантності у сучасній російській та європейській політиці. Семіотичні аспекти сучасної кризи політики мультикультуралізму.

Основні поняття: семіотика, толерантність, лібералізм, символи лібералізму, позитивна свобода, негативна свобода, семіотичне поле.

Тема 9. Символічне супроводження політичного конфлікту.

Структурні особливості простору політичного конфлікту. Проблема співвідношення форми конфлікту та його сутності у «логіці» конфлікту. Ефективність знакових виразів «логіки» конфлікту. Європейський досвід використання у політичних конфліктах геральдичної та релігійної символіки. Знакова функція лідера, соціального інституту, соціальної групи у конфлікті. Відтворення знакових аспектів конфлікту структурі партійної системи, в ідеологічній творчості.

Знакові аспекти політичного самозванства. Семіотичний простір громадянської війни. Традиція символічного позначення перемоги та поразки у політичному конфлікті (військовому та цивільному). Знаки примирення у політичному конфлікті. Сучасні тенденції уніфікації та диверсифікації знакових виражень політичної конфліктності.

Основні поняття: політичний символ, війна як політичний символ, ідеологія, зв'язки символічних систем, мова.

Тема 10. Семіотика революціонізму.

Структурні та якісні особливості революційного процесу у висхідній, критичній та низхідній фазах. Проблема символічних розмежувань революції та реформи у політичному процесі. Революційна література як механізм конструювання символіки «старого» та «нового світу». Семіотичні аспекти субкультури революційного підпілля. Етичний "кодекс" російських революціонерів ("нові люди"). Європейська традиція «культу особистості» та її трансформація у революційному конфлікті (жертви, мученики, вожді).

Знакова функція революційної та контрреволюційної нормотворчості в ескалації конфлікту. Символічні функції «революційних воєн» у механізмі підтримки високої динаміки революційного процесу. Символічна практика «осквернення» та нецільового використання культурних атрибутів «старого світу». «Кольорові революції» як відображення сучасної кризи семіотики революціонізму. Маргінальні тенденції у розвитку символічного простору сучасних радикальних політичних рухів.

Основні поняття: семіотика революціонізму, міфи революцій, символи революцій, семіотичний аналіз тероризму, безшумні революції.

Тема 11. Семіотика реформаторства.

Легітимуюча функція «змін» у політичному процесі. Знакова сторона процедур зміни політичних еліт та політичних лідерів. Основні проблеми функціонування семіосфери сучасної російської політики ліберальної модернізації. Лідер-реформатор як ідеальний зміст та ідеальна мета політики. Правитель-реформатор і тиран: «рамкова» функція «історичних особистостей» у визначенні спектра альтернативних стратегій розвитку політичної системи.

Символічні прийоми легітимації результатів реформи у свідомості. Конституційний лад, демократичні свободи, бізнес, як атрибути спроможності стратегії ліберальної модернізації. Ризики заміщення ідеології розвитку соціально-політичних систем є символічними конструктами в умовах глобалізації.

Основні поняття: реформатор, реформа, символічний рівень реформи, політична реформа, зміна, семіотичний зсув.

Тема 12. Знакове вираження громадянської позиції.

Відображення в сучасних уявленнях про громадянське суспільство та громадянську поведінку індивіда особливостей становлення в Європі національно-державних систем. Знакова функція «національної ідеї» та інститутів соціалізації у формуванні стандартів патріотичного мислення та поведінки людини. Актуалізація символів античної «громадянської звитяги» у політичній культурі Європи 18-19 століть. Символіка індивідуальної свободи та боротьби за свободу у європейському романтизмі.

Фігура «середнього європейця» як предмет теоретичних дискусій щодо прогресу європейської політики та цивілізації. «Громадянська лояльність» та «класовий інтерес»: перетворення семіосфери європейської політики у процесі буржуазних та демократичних революцій. Семіотичні аспекти сучасної російської кризи громадянської ідентичності та стратегій створення громадянського суспільства в Росії.

Основні поняття: інтерпретатор, поле інтерпретації, дискурс, громадянин, самоідентифікація, політична самоідентифікація.

Тема 13. Семіотична інтерпретація ідеології.

Структурна та змістовна складність політичної ідеї як передумова її приведення у формат політичного стереотипу. Ідеологія як система доказів досяжності поставлених політичних цілей і як система стереотипних уявлень про цілі та зміст політики. Оформлення ідеологічних стереотипів у політичні гасла.

Конструктивний потенціал та ризики профанації ідеології як символічної системи. Вітчизняний досвід пошуку «національної ідеї»: символічна функція наукових теорій та політичних гасел. Структура потреби у символізації проектів політичного майбутнього сучасних народів в умовах глобалізації.

Основні поняття: семіотика, ідеологія, інтерпретація, політична ідеологія, ідеологічні символи, ідеологічні міфи.

6. Теми та зміст семінарських/практичних занять навчальної дисципліни. Література

Змістовий модуль 1

Тема 1. Політична культура як знакова система.

1. Політична символіка у образотворчому мистецтві
2. Семіотика парадного портрета
3. Символічні атрибути «народності» у живописі та графіку
4. Політичні символи у релігійному живописі

Основні поняття: політична культура, знакова система, семіотика, знак, символ, семіологія, текст, контекст.

Література:

1. Семіотика права // Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. – Харків : Право, 2017. – Т. 2 : Філософія права. – С. 763–765.
2. Бодріяр Ж. Символічний обмін і смерть. – Л., 2004. – С. 42–76.
3. Гадамер Г.-Г. Актуальність прекрасного // Гадамер Г.-Г. Герменевтика і поетика. К., 2001. – С. 78-86.
4. Грабович Г. Тексти і маски / Г. Грабович. – К., 2005. – 277-298.
5. Ділі Дж. Основи семіотики / Дж. Ділі. – Львів, 2000.
6. Зонтаг С. Про фотографію / С. Зонтаг. – К., 2002. – 189 с.
7. Павлюк Л. Знак, символ, міф у масрвій комунікації / Л. Павлюк. – Львів, 2006. – 120 с.
8. Речицький В. Символічна реальність і право / В. Речицький. – Львів : ВНТЛ–Класика, 2006. – 732 с.
9. Романенко Ю. В. Образи смислоутворюючих чинників у функціонуванні соціальних систем : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра соц. наук : спец. 22.00.01 «Теорія та історія соціології» / Ю. В. Романенко. – Київ, 2006. – 44 с
10. Чантурія А. В. Семіотичні аспекти дослідження соціальної реальності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філос. наук : спец. 09.00.03 «Соціальна філософія та філософія історії» / А. В. Чантурія. – Київ, 2006. – 20 с

Тема 2. Знаки політичної елітарності.

1. Символічний дискурс громадянської поезії
2. Символічні аспекти образу революціонера
3. Семіотика соціалістичного реалізму

Основні поняття: політична елітарність, символічність, міфологічність, знаки елітарності, природа елітарності, символи елітарності.

Література:

1. Семіотика права // Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. – Харків : Право, 2017. – Т. 2 : Філософія права. – С. 763–765.
2. Бодріяр Ж. Символічний обмін і смерть. – Л., 2004. – С. 42–76.
3. Гадамер Г.-Г. Актуальність прекрасного // Гадамер Г.-Г. Герменевтика і поетика. К., 2001. – С. 78-86.
4. Грабович Г. Тексти і маски / Г. Грабович. – К., 2005. – 277-298.
5. Ділі Дж. Основи семіотики / Дж. Ділі. – Львів, 2000.
6. Зонтаг С. Про фотографію / С. Зонтаг. – К., 2002. – 189 с.
7. Павлюк Л. Знак, символ, міф у масрвій комунікації / Л. Павлюк. – Львів, 2006. – 120 с.
8. Речицький В. Символічна реальність і право / В. Речицький. – Львів : ВНТЛ–Класика, 2006. – 732 с.
9. Романенко Ю. В. Образи смислоутворюючих чинників у функціонуванні соціальних систем : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра соц. наук : спец. 22.00.01 «Теорія та історія соціології» / Ю. В. Романенко. – Київ, 2006. – 44 с
10. Чантурія А. В. Семіотичні аспекти дослідження соціальної реальності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філос. наук : спец. 09.00.03 «Соціальна філософія та філософія історії» / А. В. Чантурія. – Київ, 2006. – 20 с

Тема 3. Знаки політичного лідерства.

1. Державна символіка в архітектурі
2. Національна та конфесійна символіка у міській та сільській архітектурі
3. Політична символіка «місце пам'яті»

Основні поняття: політичне лідерство, семіотика політичного лідерства, символи лідера, міфологія лідера, міф харизматичного лідера.

Література:

1. Семіотика права // Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. – Харків : Право, 2017. – Т. 2 : Філософія права. – С. 763–765.
2. Бодріяр Ж. Символічний обмін і смерть. – Л., 2004. – С. 42–76.
3. Гадамер Г.-Г. Актуальність прекрасного // Гадамер Г.-Г. Герменевтика і поетика. К., 2001. – С. 78-86.
4. Грабович Г. Тексти і маски / Г. Грабович. – К., 2005. – 277-298.
5. Ділі Дж. Основи семіотики / Дж. Ділі. – Львів, 2000.
6. Зонтаг С. Про фотографію / С. Зонтаг. – К., 2002. – 189 с.
7. Павлюк Л. Знак, символ, міф у масрвій комунікації / Л. Павлюк. – Львів, 2006. – 120 с.
8. Речицький В. Символічна реальність і право / В. Речицький. – Львів : ВНТЛ–Класика, 2006. – 732 с.
9. Романенко Ю. В. Образи смислоутворюючих чинників у функціонуванні соціальних систем : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра соц. наук : спец. 22.00.01 «Теорія та історія соціології» / Ю. В. Романенко. – Київ, 2006. – 44 с

10. Чантурія А. В. Семіотичні аспекти дослідження соціальної реальності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філос. наук : спец. 09.00.03 «Соціальна філософія та філософія історії» / А. В. Чантурія. – Київ, 2006. – 20 с

Тема 4. Державна символіка.

1. Принципи історичної та сучасної геральдики.
2. Історичні символи у геральдиці сучасних держав.
3. Елементи геральдики у символіці політичних партій та громадських рухів.

Основні поняття: символи держави, символічність державної влади, держава-символ, гімн, стяг.

Література:

1. Семіотика права // Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. – Харків : Право, 2017. – Т. 2 : Філософія права. – С. 763–765.
2. Бодріяр Ж. Символічний обмін і смерть. – Л., 2004. – С. 42–76.
3. Гадамер Г.-Г. Актуальність прекрасного // Гадамер Г.-Г. Герменевтика і поетика. К., 2001. – С. 78-86.
4. Грабович Г. Тексти і маски / Г. Грабович. – К., 2005. – 277-298.
5. Ділі Дж. Основи семіотики / Дж. Ділі. – Львів, 2000.
6. Зонтаг С. Про фотографію / С. Зонтаг. – К., 2002. – 189 с.
7. Павлюк Л. Знак, символ, міф у масрвій комунікації / Л. Павлюк. – Львів, 2006. – 120 с.
8. Речицький В. Символічна реальність і право / В. Речицький. – Львів : ВНТЛ–Класика, 2006. – 732 с.
9. Романенко Ю. В. Образи смислоутворюючих чинників у функціонуванні соціальних систем : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра соц. наук : спец. 22.00.01 «Теорія та історія соціології» / Ю. В. Романенко. – Київ, 2006. – 44 с
10. Чантурія А. В. Семіотичні аспекти дослідження соціальної реальності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філос. наук : спец. 09.00.03 «Соціальна філософія та філософія історії» / А. В. Чантурія. – Київ, 2006. – 20 с

Тема 5. Семіотика імперії.

1. Символи змін у зовнішній політиці імперій.
2. Символи ліберальності та патріотичності внутрішньої політики.
3. Економічні та технологічні досягнення як символи змін.

Основні поняття: політична сила, могутність, символіка імперії, імперіалістська міфотворчість, імперіалістичний символізм.

Література:

1. Семіотика права // Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. – Харків : Право, 2017. – Т. 2 : Філософія права. – С. 763–765.
2. Бодріяр Ж. Символічний обмін і смерть. – Л., 2004. – С. 42–76.
3. Гадамер Г.-Г. Актуальність прекрасного // Гадамер Г.-Г. Герменевтика і поетика. К., 2001. – С. 78-86.
4. Грабович Г. Тексти і маски / Г. Грабович. – К., 2005. – 277-298.
5. Ділі Дж. Основи семіотики / Дж. Ділі. – Львів, 2000.
6. Зонтаг С. Про фотографію / С. Зонтаг. – К., 2002. – 189 с.
7. Павлюк Л. Знак, символ, міф у масрвій комунікації / Л. Павлюк. – Львів, 2006. – 120 с.
8. Речицький В. Символічна реальність і право / В. Речицький. – Львів : ВНТЛ–Класика, 2006. – 732 с.
9. Романенко Ю. В. Образи смислоутворюючих чинників у функціонуванні соціальних систем : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра соц. наук : спец. 22.00.01 «Теорія та історія соціології» / Ю. В. Романенко. – Київ, 2006. – 44 с
10. Чантурія А. В. Семіотичні аспекти дослідження соціальної реальності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філос. наук : спец. 09.00.03 «Соціальна філософія та філософія історії» / А. В. Чантурія. – Київ, 2006. – 20 с

Тема 6. Семіотика національної державності.

1. Революційна символіка.
2. «Антиімперіалістична» символіка.
3. "Внутрішній ворог" на плакаті.

Основні поняття: політична опозиція, символізм політичного спротиву, опозиційні символи, символи опозиційності, семіотика спротиву.

Література:

1. Семіотика права // Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. – Харків : Право, 2017. – Т. 2 : Філософія права. – С. 763–765.
2. Бодріяр Ж. Символічний обмін і смерть. – Л., 2004. – С. 42–76.
3. Гадамер Г.-Г. Актуальність прекрасного // Гадамер Г.-Г. Герменевтика і поетика. К., 2001. – С. 78-86.
4. Грабович Г. Тексти і маски / Г. Грабович. – К., 2005. – 277-298.
5. Ділі Дж. Основи семіотики / Дж. Ділі. – Львів, 2000.
6. Зонтаг С. Про фотографію / С. Зонтаг. – К., 2002. – 189 с.
7. Павлюк Л. Знак, символ, міф у масрвій комунікації / Л. Павлюк. – Львів, 2006. – 120 с.

8. Речицький В. Символічна реальність і право / В. Речицький. – Львів : ВНТЛ–Класика, 2006. – 732 с.
9. Романенко Ю. В. Образи смислоутворюючих чинників у функціонуванні соціальних систем : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра соц. наук : спец. 22.00.01 «Теорія та історія соціології» / Ю. В. Романенко. – Київ, 2006. – 44 с
10. Чантурія А. В. Семіотичні аспекти дослідження соціальної реальності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філос. наук : спец. 09.00.03 «Соціальна філософія та філософія історії» / А. В. Чантурія. – Київ, 2006. – 20 с

Тема 7. Знак політичної опозиційності.

1. Ключові символічні атрибути «політики пам'яті» пострадянського простору.
2. Символіка військових меморіалів як політичних конфліктів
3. Символізація "поворотних моментів" в історичному розвитку пострадянських держав

Основні поняття: політична опозиція, символізм політичного спротиву, опозиційні символи, символи опозиційності, семіотика спротиву.

Література:

1. Семіотика права // Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. – Харків : Право, 2017. – Т. 2 : Філософія права. – С. 763–765.
2. Бодріяр Ж. Символічний обмін і смерть. – Л., 2004. – С. 42–76.
3. Гадамер Г.-Г. Актуальність прекрасного // Гадамер Г.-Г. Герменевтика і поетика. К., 2001. – С. 78-86.
4. Грабович Г. Тексти і маски / Г. Грабович. – К., 2005. – 277-298.
5. Ділі Дж. Основи семіотики / Дж. Ділі. – Львів, 2000.
6. Зонтаг С. Про фотографію / С. Зонтаг. – К., 2002. – 189 с.
7. Павлюк Л. Знак, символ, міф у масрвій комунікації / Л. Павлюк. – Львів, 2006. – 120 с.
8. Речицький В. Символічна реальність і право / В. Речицький. – Львів : ВНТЛ–Класика, 2006. – 732 с.
9. Романенко Ю. В. Образи смислоутворюючих чинників у функціонуванні соціальних систем : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра соц. наук : спец. 22.00.01 «Теорія та історія соціології» / Ю. В. Романенко. – Київ, 2006. – 44 с
10. Чантурія А. В. Семіотичні аспекти дослідження соціальної реальності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філос. наук : спец. 09.00.03 «Соціальна філософія та філософія історії» / А. В. Чантурія. – Київ, 2006. – 20 с

Тема 8. Знаки політичної толерантності.

1. Філософські джерела поняття толерантності.
2. Семіотичний аналіз символів толерантності.
3. Семіотичний аспект сучасного політичного дискурсу толерантності.

Основні поняття: семіотика, толерантність, лібералізм, символи лібералізму, позитивна свобода, негативна свобода, семіотичне поле.

Література:

1. Семіотика права // Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. – Харків : Право, 2017. – Т. 2 : Філософія права. – С. 763–765.
2. Бодріяр Ж. Символічний обмін і смерть. – Л., 2004. – С. 42–76.
3. Гадамер Г.-Г. Актуальність прекрасного // Гадамер Г.-Г. Герменевтика і поетика. К., 2001. – С. 78-86.
4. Грабович Г. Тексти і маски / Г. Грабович. – К., 2005. – 277-298.
5. Ділі Дж. Основи семіотики / Дж. Ділі. – Львів, 2000.
6. Зонтаг С. Про фотографію / С. Зонтаг. – К., 2002. – 189 с.
7. Павлюк Л. Знак, символ, міф у масрвій комунікації / Л. Павлюк. – Львів, 2006. – 120 с.
8. Речицький В. Символічна реальність і право / В. Речицький. – Львів : ВНТЛ–Класика, 2006. – 732 с.
9. Романенко Ю. В. Образи смислоутворюючих чинників у функціонуванні соціальних систем : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра соц. наук : спец. 22.00.01 «Теорія та історія соціології» / Ю. В. Романенко. – Київ, 2006. – 44 с
10. Чантурія А. В. Семіотичні аспекти дослідження соціальної реальності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філос. наук : спец. 09.00.03 «Соціальна філософія та філософія історії» / А. В. Чантурія. – Київ, 2006. – 20 с

Тема 9. Символічне супроводження політичного конфлікту.

1. Семіотична концепція політичного конфлікту.
2. Конфлікт як символ.
3. Знаково-символічний контекст зовнішніх та внутрішніх конфліктів.
4. Семіотична особливість політичних конфліктів.

Основні поняття: політичний символ, війна як політичний символ, ідеологія, звткнення символічних систем, мова.

Література:

1. Семіотика права // Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. – Харків : Право, 2017. – Т. 2 : Філософія права. – С. 763–765.
2. Бодріяр Ж. Символічний обмін і смерть. – Л., 2004. – С. 42–76.
3. Гадамер Г.-Г. Актуальність прекрасного // Гадамер Г.-Г. Герменевтика і поетика. К., 2001. – С. 78-86.
4. Грабович Г. Тексти і маски / Г. Грабович. – К., 2005. – 277-298.
5. Ділі Дж. Основи семіотики / Дж. Ділі. – Львів, 2000.
6. Зонтаг С. Про фотографію / С. Зонтаг. – К., 2002. – 189 с.

7. Павлюк Л. Знак, символ, міф у масрвій комунікації / Л. Павлюк. – Львів, 2006. – 120 с.
8. Речицький В. Символічна реальність і право / В. Речицький. – Львів : ВНТЛ–Класика, 2006. – 732 с.
9. Романенко Ю. В. Образи смислоутворюючих чинників у функціонуванні соціальних систем : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра соц. наук : спец. 22.00.01 «Теорія та історія соціології» / Ю. В. Романенко. – Київ, 2006. – 44 с
10. Чантурія А. В. Семіотичні аспекти дослідження соціальної реальності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філос. наук : спец. 09.00.03 «Соціальна філософія та філософія історії» / А. В. Чантурія. – Київ, 2006. – 20 с.

Тема 10. Семіотика революціонізму.

1. Символіка революційних рухів.
2. Революція як символ.
3. Міфологічність революційних процесів.
4. Семіотичний аналіз «цілей революції».

Основні поняття: семіотика революціонізму, міфи революцій, символи революцій, семіотичний аналіз тероризму, безшумні революції.

Література:

1. Семіотика права // Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. – Харків : Право, 2017. – Т. 2 : Філософія права. – С. 763–765.
2. Бодріяр Ж. Символічний обмін і смерть. – Л., 2004. – С. 42–76.
3. Гадамер Г.-Г. Актуальність прекрасного // Гадамер Г.-Г. Герменевтика і поетика. К., 2001. – С. 78-86.
4. Грабович Г. Тексти і маски / Г. Грабович. – К., 2005. – 277-298.
5. Ділі Дж. Основи семіотики / Дж. Ділі. – Львів, 2000.
6. Зонтаг С. Про фотографію / С. Зонтаг. – К., 2002. – 189 с.
7. Павлюк Л. Знак, символ, міф у масрвій комунікації / Л. Павлюк. – Львів, 2006. – 120 с.
8. Речицький В. Символічна реальність і право / В. Речицький. – Львів : ВНТЛ–Класика, 2006. – 732 с.
9. Романенко Ю. В. Образи смислоутворюючих чинників у функціонуванні соціальних систем : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра соц. наук : спец. 22.00.01 «Теорія та історія соціології» / Ю. В. Романенко. – Київ, 2006. – 44 с
10. Чантурія А. В. Семіотичні аспекти дослідження соціальної реальності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філос. наук : спец. 09.00.03 «Соціальна філософія та філософія історії» / А. В. Чантурія. – Київ, 2006. – 20 с

Тема 11. Семіотика реформаторства.

1. Реформа як політичний символ.
2. Семіотичне означення політичної зміни.
3. Міфологізація поняття «реформа».

Основні поняття: реформатор, реформа, символічний рівень реформи, політична реформа, зміна, семіотичний зсув.

Література:

1. Семіотика права // Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. – Харків : Право, 2017. – Т. 2 : Філософія права. – С. 763–765.
2. Бодріяр Ж. Символічний обмін і смерть. – Л., 2004. – С. 42–76.
3. Гадамер Г.-Г. Актуальність прекрасного // Гадамер Г.-Г. Герменевтика і поетика. К., 2001. – С. 78-86.
4. Грабович Г. Тексти і маски / Г. Грабович. – К., 2005. – 277-298.
5. Ділі Дж. Основи семіотики / Дж. Ділі. – Львів, 2000.
6. Зонтаг С. Про фотографію / С. Зонтаг. – К., 2002. – 189 с.
7. Павлюк Л. Знак, символ, міф у масрвій комунікації / Л. Павлюк. – Львів, 2006. – 120 с.
8. Речицький В. Символічна реальність і право / В. Речицький. – Львів : ВНТЛ–Класика, 2006. – 732 с.
9. Романенко Ю. В. Образи смислоутворюючих чинників у функціонуванні соціальних систем : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра соц. наук : спец. 22.00.01 «Теорія та історія соціології» / Ю. В. Романенко. – Київ, 2006. – 44 с
10. Чантурія А. В. Семіотичні аспекти дослідження соціальної реальності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філос. наук : спец. 09.00.03 «Соціальна філософія та філософія історії» / А. В. Чантурія. – Київ, 2006. – 20 с

Тема 12. Знакове вираження громадянської позиції.

1. Громадянська позиція як результат семіозу.
2. Символічна природа поняття «громадянство».
3. Антропосеміоз і політична самоідентифікація.

Основні поняття: інтерпретатор, поле інтерпретації, дискурс, громадянин, самоідентифікація, політична самоідентифікація.

Література:

1. Семіотика права // Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. – Харків : Право, 2017. – Т. 2 : Філософія права. – С. 763–765.
2. Бодріяр Ж. Символічний обмін і смерть. – Л., 2004. – С. 42–76.
3. Гадамер Г.-Г. Актуальність прекрасного // Гадамер Г.-Г. Герменевтика і поетика. К., 2001. – С. 78-86.

4. Грабович Г. Тексти і маски / Г. Грабович. – К., 2005. – 277-298.
5. Ділі Дж. Основи семіотики / Дж. Ділі. – Львів, 2000.
6. Зонтаг С. Про фотографію / С. Зонтаг. – К., 2002. – 189 с.
7. Павлюк Л. Знак, символ, міф у масрвій комунікації / Л. Павлюк. – Львів, 2006. – 120 с.
8. Речицький В. Символічна реальність і право / В. Речицький. – Львів : ВНТЛ–Класика, 2006. – 732 с.
9. Романенко Ю. В. Образи смислоутворюючих чинників у функціонуванні соціальних систем : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра соц. наук : спец. 22.00.01 «Теорія та історія соціології» / Ю. В. Романенко. – Київ, 2006. – 44 с
10. Чантурія А. В. Семіотичні аспекти дослідження соціальної реальності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філос. наук : спец. 09.00.03 «Соціальна філософія та філософія історії» / А. В. Чантурія. – Київ, 2006. – 20 с

Тема 13. Семіотична інтерпретація ідеології.

1. Семіотика ідеології.
2. Міфологізація ідеологічних принципів.
3. Семіотичний контекст конструювання політичних ідеологій.

Основні поняття: семіотика, ідеологія, інтерпретація, політична ідеологія, ідеологічні символи, ідеологічні міфи.

Література:

1. Семіотика права // Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. – Харків : Право, 2017. – Т. 2 : Філософія права. – С. 763–765.
2. Бодріяр Ж. Символічний обмін і смерть. – Л., 2004. – С. 42–76.
3. Гадамер Г.-Г. Актуальність прекрасного // Гадамер Г.-Г. Герменевтика і поетика. К., 2001. – С. 78-86.
4. Грабович Г. Тексти і маски / Г. Грабович. – К., 2005. – 277-298.
5. Ділі Дж. Основи семіотики / Дж. Ділі. – Львів, 2000.
6. Зонтаг С. Про фотографію / С. Зонтаг. – К., 2002. – 189 с.
7. Павлюк Л. Знак, символ, міф у масрвій комунікації / Л. Павлюк. – Львів, 2006. – 120 с.
8. Речицький В. Символічна реальність і право / В. Речицький. – Львів : ВНТЛ–Класика, 2006. – 732 с.
9. Романенко Ю. В. Образи смислоутворюючих чинників у функціонуванні соціальних систем : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра соц. наук : спец. 22.00.01 «Теорія та історія соціології» / Ю. В. Романенко. – Київ, 2006. – 44 с
10. Чантурія А. В. Семіотичні аспекти дослідження соціальної реальності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філос. наук : спец. 09.00.03 «Соціальна філософія та філософія історії» / А. В. Чантурія. – Київ, 2006. – 20 с

7. Завдання для самостійної роботи з навчальної дисципліни

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1: Політична культура як знакова система.	3
2	Тема 2: Знаки політичної елітарності.	3
3	Тема 3. Знаки політичного лідерства.	3
4	Тема 4. Державна символіка.	3
5	Тема 5. Семіотика імперії.	3
6	Тема 6. Семіотика національної державності.	3
7	Тема 7. Знак політичної опозиційності.	3
8	Тема 8. Знаки політичної толерантності.	3
9	Тема 9. Символічне супроводження політичного конфлікту.	3
10	Тема 10. Семіотика революціонізму.	3
11	Тема 11. Семіотика реформаторства.	3
12	Тема 12. Знакове вираження громадянської позиції.	3
13	Тема 13. Семіотична інтерпретація ідеології.	2
Разом		38

8. Кредитно-модульна система оцінювання знань студентів

Навчальний процес здійснюється за традиційною технологією: практичні (семінарські) заняття, самостійна робота. Також передбачено колаборативне навчання (форми – групові проекти, спільні розробки, групові розрахункові роботи, навчальні спільноти, тьюторство і т.д.), проектно-орієнтоване навчання, дискусії, аналіз статистичних баз даних.

На семінарських заняттях використовуються: дискусія, проблемно-пошуковий, репродуктивний, інтерактивний методи тощо. У рамках самостійної роботи застосовуються дослідницькі методи. Розрахункова робота буде обговорюватись і виконуватись в рамках лекцій, семінарів, а також самостійної роботи.

Оцінка знань, умінь і практичних навиків студента з курсу «Політичні міфи та символи» здійснюється за 100-бальною шкалою. Курс передбачає залік в кінці семестру.

Форма заліку – підсумковий бал виводиться на підставі роботи протягом семестру та відповіді на залікові питання.

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: практичні/самостійні тощо – 50% семестрової оцінки (максимальна кількість

балів – 50); підготовка питань до заліку – 50% семестрової оцінки (максимальна кількість балів – 50).

Підсумкова максимальна кількість балів упродовж семестру – 100.

Письмові та проектні роботи: Очікується, що студенти отримають за бажання можливість написати протягом семестру 1 есе.

Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть їхніми оригінальними міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикавання джерел, списування і втручання в роботу інших студентів становлять приклади академічної недоброчесності. Виявлення ознак цього є підставою для незарахування роботи студента викладачем.

Відвідування занять є обов'язковою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають практичні заняття курсу. Також студенти зобов'язані дотримуватися всіх термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до самостійного пошуку оригінальних джерел.

Політика виставлення балів. Враховуються бали, набрані на поточному навчанні, і бали за виконання різного роду завдань. При цьому, обов'язково враховуються присутність на заняттях й активність студента під час практичного заняття.

Максимальна кількість балів при оцінюванні знань студентів із дисципліни, котра завершується заліком, становить за поточну успішність 50 балів. Відповідь на залікові питання – 50 балів.

Поточний контроль та самостійна робота						Сума	модуль
Змістовий модуль 1						50	50
1	2	3	4	5	6		

1, 2 ... 6 – теми семінарських занять у рамках змістовного модуля.

9. Розподіл балів, що присвоюється студентам

Шкала оцінювання: вузу, національна та ECTS

Національна шкала	Рейтингова шкала	Шкала ECTS	Пояснення
5 (відмінно)	90-100	A	Відмінно
4 (добре)	81-89	B	Дуже добре
	71-80	C	Добре
3 (задовільно)	61-70	D	Задовільно
	51-60	E	Достатньо
2 (незадовільно)	25-50	FX	Незадовільно
	0-24	F	Незадовільно без права перездачі

10. Контрольні питання до курсу.

1. Поняття міф, міфологія та міфотворчість.
2. Міф та міфотворчість у суспільних науках.
3. Методологічні та теоретичні підходи у дослідженні міфу.

4. Закономірності функціонування міфу та його впливу на суспільну свідомість.
5. Сутність міфу як філософська проблема.
6. Функції політичного міфу.
7. Історична ретроспектива осмислення міфу
8. Концептуальний плюралізм у розумінні природи міфу та його ролі у культурі.
9. Психологічні джерела політичної міфології
10. Соціальні джерела політичної міфології
11. Релігійні джерела політичної міфології
12. Правові джерела політичної міфології
13. Технологія конструювання політичного міфу.
14. Міфологія як основа системи цінностей ідеології
15. Ідеологізація міфів
16. Релігійно-політична міфологія та ідеологія
17. Сучасні політичні міфи в ЄС та США
18. Сучасні політичні міфи країн Азії та Африки.
19. Традиції у загальноісторичному контексті.
20. Фактори взаємодії традиції та новації.
21. Взаємодія традицій та новацій в Україні
22. Взаємодія традицій та новацій у ЄС та США
23. Взаємодія традицій та новацій країн Азії та Африки.
24. Політичні традиції на формування політичної культури, роль політичних ідеологій у цьому процесі.
25. Вплив політичних традицій формування політичної культури України.
26. Вплив політичних традицій на формування політичної культури ЄС та США.
27. Вплив політичних традицій на формування політичної культури країн Азії та Африки.
28. Політичні традиції у європейському консерватизмі у Європі та США.
29. Політичні традиції в українському консерватизмі.
30. Політичні традиції у країнах Азії та Африки.
31. Традиція як єдність творчої та консервативної складової.
32. Взаємовідносини традиції та харизми
33. Традиції як результат стереотипізації соціально-історичного досвіду

